

המערערת (הקובלת): אוניברסיטת תל אביב

ע"י בא כוחה עו"ד ירון זהבי

נגד

המשיבה (הנקבלת) באמצעות בא כוחה

פסק דין

1. זהו ערעור על פסק הדין שנתן ד"ר פונדיק, סגן הממונה על המשמעת באוניברסיטה, בתיק ד/22/2015 מיום 2 במרץ, 2016. המדובר בערעור על סירוב סגן הממונה לאשר הסדר טיעון לפיו יורשע המשיב, סטודנט שנה ג' בפקולטה להנדסה, על פי הודאתו, בעבירה של הפרת הוראות. לאחר ששמענו את הצדדים, ולאחר שדנו בעניין, החלטנו פה אחד להפוך את פסק הדין אותו קבע סגן הממונה על המשמעת, לשלול את דחיית הסדר הטיעון, ולהרשיע את המשיב בעבירה של הפרת הוראות על פי הודאתו תוך הקלה מסוימת בעונש המוסכם. הכל כפי שיוסבר להלן.
2. הרקע העובדתי: במסגרת מבחן בית בקורס "דתיות, מדעיות והמסורת היהודית – מבט חדש על טקסטים עתיקים" של פרופ' מנחם פיש הנכלל בתכנית "כלים שלובים", התברר כי 11 בחינות, אחת מהן היא של המשיב בענייננו, כללו העתקה מהותית של תשובות שהופיעו בפתרון בחינה משנה קודמת. אין חולק כי שאלות מבחן הבית היו דומות או זהות בחלקן לבחינות משנים קודמות.
3. ביום ה-9.2.2015 הגישה המערערת קובלנה כנגד המשיב, ולפיה עבר המשיב עבירה של הפרת הוראות המתייחסות ל"בחינה, עבודת בית", לרבות "הוראות בדבר התנהגות במהלך בחינה בכתב..." – עבירה לפי סעיף 29.4 לתקנון המשמעת-סטודנטים (תשס"ח). הצדדים הגיעו להסדר טיעון במסגרתו אמור היה המשיב להיות מורשע בעבירת הפרת ההוראות ולקבל עונש מוסכם של פסילת הקורס והרחקה על תנאי. לאחר החלטת ביניים ושמיעת הצדדים החליט סגן הממונה על המשמעת שלא לאשר את הסדר הטיעון בשל הפגם שנפל להבנתו בעריכת הבחינה, ובהעדר אזהרה מספקת או הנחיה בגוף הבחינה באשר לאיסור על שימוש בתשובות משנים קודמות. פסק הדין של סגן הממונה דן גם באפשרות התאורטית (שבה לא בחרה המערערת) להאשים את המשיב בעבירת ההונאה בשל העתקת תשובות מבחינות קודמות, מבלי שהמשיב ציין את השימוש האמור באותן בחינות.
4. טענות הצדדים בערעור: המערערת טוענת בסיכומיה כי מהנחיות המבחן שבנדון עולה כי על התלמיד היה לענות תשובה מקורית פרי יצירתו חלף העתקה גרידא של התשובות, ועל כך מעידות בין היתר המילים "לנסח" ו"להסביר" המופיעות בגוף ההנחיות. כמו כן טוענת המערערת כי היה על סגן הממונה לכבד את הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים ולאשרו.
5. המשיב מסתמך בסיכומיו על פסק דינו של סגן הממונה, וטוען לגופו של עניין כי לא היה די בהנחיות המבחן כדי להבהיר לסטודנט שנדרש ממנו ניתוח עצמאי בתשובותיו. לאחר מכן מסביר המשיב מדוע מוצדק היה להתערב בהסדר הטיעון ולאפשר למשיב לחזור בו מן ההסכמה עם המערערת.

6. הכרעה: מן הראוי לסגת מהסדר טיעון, הן לטובת ההגנה והן לטובת הקבילה, רק בנסיבות חריגות אשר לטעמנו לא התקיימו בענייננו. המשיב שקל את הסיכויים והסיכונים שלפניו מניהול ההליך וקיבל על עצמו להודות בעבירת משמעת שאיננה מהגבוהות בסולם הדרגות, ולקבל בגינה עונש מתון. איננו סבורים כי בנסיבות המקרה ראוי היה להתערב בשקלול סביר זה שערך המשיב. לו נקל ראש בכיבוד הסדרי טיעון לרעת הקבילה נפגע במוטיבציה שלה לגבש הסדרים כאלו, ומכאן שאין די בעמדה שונה של הפורום כדי לסטות מההסדר שהוגש.
7. למעלה מן הצורך נאמר כי פסק דינו המלומד של סגן הממונה על המשמעת שבה את ליבנו, אך לאחר שיג ושיח השתכנענו כי בהנחיות למבחן נכללה דרישה ברורה למדי לעבודה עצמאית, פרי יצירתו של הסטודנט. די בכך כדי להגיע למסקנה שבוצעה עבירה של הפרת הוראות, או למצער שהסדר הטיעון שהציגו הצדדים היה סביר. ייתכן שהדרישה לעבודה עצמאית הייתה צריכה להיות מובנת מאליה גם לאור טיב המבחן והקורס שבו עסקין (בשונה למשל ממקרה שבו מדובר במבחן רב ברירה עם חומר עזר פתוח, כאשר אותו חומר עזר לגיטימי כולל גם תשובה לשאלה הנשאלת בבחינה), אך אין צורך לקבוע מסמרות לעניין זה.
8. בפסק דינו המלומד של סגן הממונה על המשמעת מגבשות עובדות המקרה "הגנה מן הצדק". בהינתן שלשיטתנו ראוי היה לכבד את הסדר הטיעון, אין צורך להרחיב גם בנקודה זו. עם זאת, ספק בעינינו אם הפגם שמצא סגן הממונה בכך שהמרצה בקורס חזר על שאלות אותן נתן באותו קורס בעבר, כדי להצדיק חריגה מההנחיות לבחינה – אשר כפי שציינו עולה מהן כי נדרש ניסוח עצמאי ומחשבה עצמאית של התלמיד. העתקה גרידא של תשובה ישנה אינה עולה כאמור בקנה אחד עם דרישה זו.
9. אנו מורים על ביטול הקורס נשוא הקובלנה והערעור, מבלי להוסיף על כך כל רכיב ענישה אחר.
10. בטרם נסיים נציין כי אנו מניחים לזכות המשיב כי רשלנות בלבד גרמה לו להפר את הוראות הבחינה. משכך, אין במעשיו כדי להכתיים אותו כמי שעשה מעשה מודע בניגוד להנחיות. בוודאי שאין לראות בו כמי שהורשע בהונאה או בהפרת משמעת חריפה.

דנה מרקוביץ

שרון חנס

שירי ארטשטיין

חבר בית הדין

אב בית הדין

חברת בית הדין

7.8.2016

פסק הדין יפורסם ללא שם הנקבל